

ARSÈNE LUPININ

L aivopähkinät

Joel Jessup

BAZAR

ARSÈNE
LUPININ
AIVOPÄHKINÄT

Joel Jessup

Suomentanut Sari Ristolainen

BAZAR

Bazar Kustannus

Englanninkielinen alkuteos: Arsène Lupin Puzzles: Adventures and Mysteries
Inspired by the Gentleman Thief

Copyright © Arcturus Holdings Limited 2023

Suomenkielinen laitos © Sari Ristolainen ja Bazar Kustannus

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-403-378-7

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

Sisällys

Johdanto..... 6

Arvoitukset..... 9

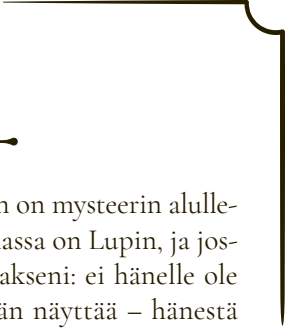

Ratkaisut..... 201

Johdanto

ARSÈNE LUPIN EI OLE varkaiden kuningas, sillä hänen pyrkimyksensä ei ole hallita ketään. Hän on pikemminkin kuninkaiden varas: hän anastaa mittaamattoman arvokkaita esineitä, mutta yhtä ainoata loukkaamatta – on kuin hän napauttaisi ansiottomat jalustoiltaan kiilloitetun kengänkärjen kevyellä töytäisyllä. Lupinista kuulemistasi tarinoista yksikään ei ole epätodennäköinen, ja niistä vain muutama on mahdoton. Rikollisten on välistä pitänyt esiintyä poliiseina: Lupinkin toimi neljä vuotta päällikkönä siviilipoliisissa! Hän on vienyt naamioitumisen taidon huippuunsa – hän tuskin tunnistaa omaa peilikuvaansa.

Maurice Leblanc alkoi koota Lupinin seikkailuita kansien väliin vuonna 1905. Hän väitti olevansa Lupinin ystävä ja että he olivat epävirallisesti sopineet mestarivarkaan kanssa, että hänestä tulisi tämän haamukirjoittaja. Saatat vieläkin lukea Leblancin erinomaisia novelleja sellaisista kokoelmateoksista kuin *Arsène Lupin, herrasmiesvaras* ja *Arsene Lupin taistelussa Sherlock Holmesia vastaan* sekä hänen romaaneitaan, kuten *Ontto neula* ja *813*. Kertomuksista on tehty lukemattomia mukaelmia elokuviksi, televisioon ja muihin medioihin, mikä on kasvattanut Lupinin myyttiä entisestään. Mutta Leblancin 39 novellista ja 17 romaanista huolimatta Lupinin elämästä ja sattumuksista riittää edelleen ennen kuulematonta kerrottavaa, ja sellaisia tarinoita olen koonnut näiden kansien väliin pohdiskeltaviksesi. Kussakin tarinassa on jonkin sortin aivopähkinä, joko jokin ratkaistava arvoitus, laskennallinen pulma tai purettava silmäkääntötempu. Kertomukset ovat ensi käden tietoa, jota on raapustettu kauan kadoksissa olleisiin päiväkirjoihin, kiireessä sensuroituihin poliisin raportteihin sekä sukupolvelta toiselle kulkeutuneeseen suulliseen perimätietoon – osa lienee jopa Lupinin itsensä liikkeelle laskemia! Tarinankerronnan seassa voi olla historian ristiriitaisuuksia tai yhteensattumia, mutta vippaskonstit ja harhautukset ovat niin olennainen osa Lupinin legenda, että on vain luonnollista, että jotkin asiat ovat päässeet sotkeentumaan. Jotkut tämän kirjan hahmoista eivät ole koskaan esiintyneet Leblancin alkuperäistarinoissa, mutta täyttä varmuutta ei ole siitä, etteikö Lupin olisi heistä joskus Leblancille kertonut tai etteikö olisi sovittu, että heidät poistettaisiin tallenteista.

Kun luet arvoituksia, muista, että toisinaan Lupin on mysteerin alullepanija, toisinaan tutkija. Joskus et tiedä, kuka tarinassa on Lupin, ja joskus hän kertoo tarinaa itse. Lupinia itseään lainatakseni: ei hänelle ole väliä sillä, tunnistatko hänet tai tiedätkö, miltä hän näyttää – hänestä tärkeää on vain se, että tiedät mitä hän on tehnyt!

Arvoitukset

Auringonnousun rubiini

O LET VASTA EHTINYT ASTUA Versailles'n palatsin tarunhohtoiseen aarekkammioon, kun poliisikomisario ilmaantuu eteesi.

”Nyt vipinää kinttuihin! Auringonnousun rubiini on viety vitriinistään keskeltä huonetta! Saimme Arsène Lupinilta viestin, jossa hän sanoi kähveltävänsä sen, ja sen hän myös teki! Mutta meillä on onni myötä! Hänpä ei osannut aavistaa uusia turvajärjestelyitämme, joten kaikki pakoreitit on teljetty mekaanisin luukuin! Ja sehän tarkoittaa, että joku tässä huoneessa on Lupin! Tehtävänämme on selvittää, kuka.”

Paikalle saapuu lisää poliiseja, ja samalla luot nopean silmäyksen toisiin huoneessa olijoihin. Iäkäs, järkytyksen kalventama nainen. Mies klovnin puvussa, suupielet mielipahasta alaspäin. Häikäisevän komea nuori sotilas silmälappuineen. Sekä pienikokoinen mies tummassa puvussa.

Komisario on ymmällään ja hieroo liidunvalkeaa niskaansa. ”Ei suinkaan kukaan tästä väestä voi olla Lupin! Hän on komea, keskimittainen ja -vartaloinen, iältään siinä kolmenkymmenen ja neljänkymmenen välillä. Tosin hän jos kuka taitaa naamioitumisen taidon...”

Poliisit tutkivat ripeästi mutta hienotunteisesti jokaisen huoneessa olijan rubiinin varalta. Pienikokoinen mies nostaa housunpuntejaan ja paljastaa lyhyet säärensä vastahakoisesti. ”Ensin se päällystakkimies työntää minut tieltään ja sitten vielä tämä!”

Nuori sotilas nostaa silmälappuaan näyttääkseen, että rubiini ei ole piilossa hänen tyhjässä silmäkuopassaan. Yksi poliiseista koskettaa kevyesti vanhan rouvan kasvoja ja vakuuttuu hänen monien juonteittensa aitoudesta.

Toinen, ylettömän innokas nuori poliisi yrittää nykäistä klovnin väärennetyin kyömynenän irti nähdäkseen, onko rubiini sen alla, mutta saakin havaita nenän olevan aito. Hän kompastuu lattialle viskattuun takkiin ja kaatuu huoneen nurkassa olevan kookkaan veistoksen päälle! Klovni pitelee punehunutta nenäänsä ja saa suttuisen meikkinsä leviämään lisää.

”Tulin tänne viihdyttämään lapsosia, en pahoinpidellyksi!”

K: Kuka huoneessa olevista henkilöistä on Arsène Lupin?

Lasimaalausikkunat

”K UULIN TARINAN ARSÈNE LUPINISTA...” sanoi minua vastapäätä istunut viiksiniekka eräällä illallisella (mikä sai minut nojautumaan eteenpäin, koska toki oletin saman tien *hänen* olevan Lupin...).

”Kuulin tarinan, jossa Arsène Lupinin onnistui ujuttautua kreivin yksityistiloihin hyödyntämällä rakennuksen ulkopuolelle pystytettyä ikkunanpesijän lavaa. Hän tiesi kreivin haluavan koreilla kauniilla lasimaalausikkunoillaan. Lupinille tuli kuitenkin tenkkapoo, sillä lavarakenne oli säntillisesti tasapainotettu, ja huoneen sisältö oli painavaa tekoa, joten hänen täytyi jakaa ottamiensa esineiden paino tasaisesti vasemmalle ja oikealle puolelleen, tai muutoin tasapaino järkkyyisi, mikä saisi kaiken kellahtamaan maahan!”

Hän kaivoi esiin nenäliinan ja alkoi kirjoittaa esineitä muistiin, mutta ei muistanutkaan niiden tarkkaa painoa.

”Muistaakseni Rodinin pronssipatsas oli 26 kiloa... Sitten oli se kaunis Sormanin ormolu-kullattu sivupöytä, joka oli noin kolme kiloa kevyempi... Painavin oli tämä roomalainen Venuksen patsas, jonka uskotaan olevan peräisin Pompeijista, se painoi kaksinkertaisesti pöytään verrattuna plus kilo. Ja voi ei, tämä umpikultainen liemimalja, kyllä osaakin olla ruma, mutta sulatettuna saan myytyä sen helposti; jos sen painon kertoo kahdella ja miinustaa sitten 10 kiloa, saa tulokseksi pronssipatsaan painon. Ja vielä tämä komuutti, jossa on vihreää samettia, usko tai älä, kaksi kiloa maljaa kevyempi.”

Pää pyörällä yritin saada numeroista tolkkua.

K: Paljonko esineet painavat, ja miten ne pitäisi järjestää Lupinin vasemmalle ja oikealle puolelle, jotta paino jakautuisi lavarakenne-malla tasaisesti?

Blanc et Noir -seura

ARSÈNE LUPINILLA OLII KERRAN omat syynsä soluttautua Blanc et Noir -nimiseen seuraan. Kyseessä oli eliittikerho, jonka jäsenistö piti itseään vaikutusvaltaisena, mutta joka oli tosiasiassa kiinnostunut lähinnä suljettujen ovien takana pidetyistä turmelluttavista tanssiaisista, jonne kaikkien osallistujien edellytettiin pukeutuvan varsin poikkeukselliseen tapaan, pelkkään mustaan tai valkeaan, terävästi prässättyihin vaatteisiin vailla tahran tahraa, miehet yhteensopiviin hansikkaisiin ja naiset yhteensopiviin korvarenkaisiin. Lupinilla oli luonnollisesti muasaan yhteensopivat parit mustia ja valkoisia hansikkaita siltä varalta, että pikainen vaatteiden vaihto koituisi tarpeelliseksi.

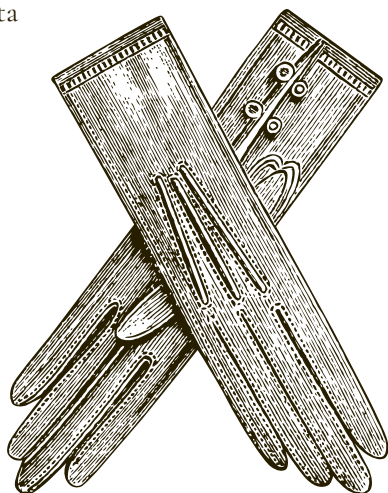
Huoneessa kierrelytyään ja teeskenneltyään mielenkiintoa jo kuukausia sitten kuulemiinsa juoruihin ja vehkeilyihin Lupin hiipi vaiivhkaa pie-
neen pilkkopimeään sivuhuoneeseen, missä säilytettiin hänen varsinaista palkintoaan: rahapainoa! Seuran jäsenten elinvoima perustui paitsi heidän omaan työhönsä myös heidän kykyynsä painaa virtanaan väärennettyjä frangeja.

Lupin poisti painokoneesta varovasti frangin muotin sisältävän levyn, mutta kaikessa tohinassa hänen kätensä tahriintuivat kauttaaltaan musteeseen!

Hän kuuli, miten ulkopuolella jo kummeksuttiin hänen katoamistaan. Hänen täytyi kätkeä musteen tahrimat kätensä ennen juhliin palaamistaan. Mutta kuinka ollakaan, hänen varahansikkaansa olivat kesken levyn poistamisen menneet pussissa sekaisin; niitä oli valkoisia ja mustia, mutta mikä oli mikä!

Lupinilla oli vain silmänräpäys aikaa ottaa pussista hansikkaat, jotka voisi siten pukea poistuessaan huoneesta.

***K:** Miten Lupin pystyi varmistamaan, että hän ottaisi taskussaan olevasta pussista yhteensopivan parin mustia tai valkoisia hansikkaita ensimmäisellä ja ainoalla kerralla katsomatta pussiin?*

Kahvia vai käsinojat?

ARSENÈ LUPIN ISTUSKELI Café des Westensissä Berliinissä ja kahviteli uuden ystävänsä, matemaatikko David Hilbertin kanssa. ”Kahvi täällä tapasi olla parempaa...” Lupin totesi ja laski kuppinsa irvistäen.

”Kuulepas kuomaseni, olen samaa mieltä ja kerkesinkin jo kysyä asiasta omistajalta. Ovatko tuolit sinusta aiempaa mukavammat?”

”Myönnettäköön, että kyllä, taitavatpa hyvinkin olla.”

”Noh, omistaja sanoi, että vanhoista tuoleista oli tullut sen verran paljon valituksia, että hänen oli ollut pakko ostaa kokonaan uudet, sata tuolia 200 penniä kappale eli kaksi Saksan markkaa tuoilta. Ei mikään pikkusumma hänen vuosibudjetillaan.”

”Mitä tekemistä sillä on kahvin kanssa?”

”Sitä, että hän oli ostanut brasilialaista kahvia, mikä teki kymmenen D-markkaa 50 kilon pussista joka viikko, mutta uuden kuluerän myötä hänestä tuntui, että jostakin oli nipistettävä. Ruuasta hän ei halunnut tinkiä, joten hän osti halvempaa kahvia viiden D-markan pussikohtaiseen hintaan.”

Lupin pudisti päätään. ”Sepä ei tainnut olla kovinkaan viisasta.”

”Voipi olla. Viikkoa myöhemmin hän myönsi, että siinä missä hän aiemmin oli myynyt 200 kahvikupillista päivässä 10 penniä per kuppi, hän myi nyt enää 80 prosenttia tuosta summasta.”

Hilbert nojautui eteenpäin.

K: ”Kysynkin nyt sinulta, ystävä kallehin:

- a) Kuinka paljon rahaa hän käytti tuoleihin?
- b) Paljonko hän säästi vaihtaessaan kahvityyppiä?
- c) Jos hän ostaisi halvempaa kahvia vuoden ajan, kompensoisiko se tuolien ostamisen, jos tyytymättömien asiakkaiden aiheuttama tulojen menetys pysyy samalla tasolla?”

Henkeäsalpaava tapahtumaketju Madridissa

ERÄS FIDEL DE VEGA Madridin paikallispoliisista oli tutustunut mieheen, jonka hän oletti olevan Arsène Lupin, ja kun sitten oli tapahtunut salaperäinen varkaus, hän päätti panna kaiken tarunomaisesta kokemuksestaan ja aivokapasiteetistaan peliin.

”Tosiasiat puhuvat puolestaan, Signor Gutiérrez”, de Vega aloitti. ”Täällä Madridin Kansallisessa arkeologisessa museossa on erinomainen kreikkalaisten veistosten kokoelma ja monta kirstullista arvokkaita antiikin kolikoita. Ne siirrettiin äskettäin tänne, koska naapuriin muutti joku taidegraafikkotyperys, joka tuppasi roiskia tyyppihappoa ympäriinsä, ja he pelkäsivät, että jotakin vaurioituisi ennen pitkää. No, oli miten oli, kahdelta aamuyöllä eilisen vahdinvaihdon aikaan vuorossa ollut vartija löydettiin tiedottomana. Minkäänlaisesta fyysisestä päällekkarkauksesta ei näkynyt jälkiä, ja kolikot olivat poissa. Lähistöllä olevan kalteri-ikkunan terästangoissa oli iso reikä, mutta ei leikkuujälkiä. Veistoksiin ei ollut koskettu, mutta erään ikkunan lähellä olevan veistoksen pääläella näkyi outoja vaurioita, mikä oli kyllä hämmentävä yksityiskohta.”

Signor Gutiérrez puntaroi kuulemaansa. ”Miten vartija voi virottuaan?”

”Hänellä oli huimausta ja pahoinvointia.”

”Mainitsiko hän mitään tuoksuista tai oudosta mausta suussaan?”

”Tuoksuista ei, mutta hän kyllä tunsi olonsa hieman sairaaksi, ja hänen tyynyllään oli pieni oksennustahra. Jostain syystä hän sanoi maistavansa hiilihapotetun veden, soodaveden. Hän oli liian sekaisin pystyäkseen selittämään tapahtumien kulkua.”

”Hmm, hiilidioksidiä. Ja huone oli huonosti tuuletettu. Eikä jälkiä kaltereiden irrottamisesta näkynyt?”

”Seinässä oli kummallisia juovia nestemäisestä metallista. Pelkkää leväperäisyyttä varmaan.”

”Mutta marmoripatsas oli kyllä vaurioitunut, aivan kuin jotakin... syövyttävää olisi valunut sen päälle.”

”Eikö tämä kuulostakin Arsène Lupinin tekosilta?”

Gutiérrez tuhahti. ”Pikemminkin imitaattorin tekosilta, ei Lupinin, vaan erään Liseronin, sen heinähatun! Rikos on kaikkea muuta kuin fiksu, mutta vartijat ovat kelvottomia ja varas huolimaton. Onnekseen vartija ei tukehtunut saamattomuuteensa ja tahrannut enempää Lupinin nimeä!”

K: Mitä huoneessa oli tapahtunut?

Tohtori Pecqueux'n kirjat

LUPIN PALKKASI MINUT VUONNA 1904. Hän oli iskenyt silmänsä ”tohtori” Gaston Pecqueux'hon, siihen nariin, joka oli rikastunut parantavalla terästetyllä viinillä, jota hän kutsui nimellä ”Vin Pecqueux” ja joka oli pelkkää greippilihaa ja kalanmaksajlyä. Pecqueux'n riemunkirjava kartano oli täynnä kallista rihkamaa.

Hänen omistuksessaan oli myös useita arvokkaita lääkinällisiä esineitä, stetoskooppeja, kirjoja ja luurangon osia.

”Hän myy litkuaan hyväuskoisille, ja sitten hänellä on vielä otsaa näpistää kaikki nämä kiinnostavat esineet oikeilta lääkäreiltä! Toimia tarvitaan.”

Tarvittavaksi toimeksi sovittiin, että anastaisimme Pecqueux’n kappaaleen teoksesta *De Humani Corporis Fabrica Libri Septem*, vuonna 1543 julkaistusta ihmisen anatomiaa käsittelevästä seitsenosaisesta kirjasarjasta.

Kirjat oli itse asiassa painettu eläimen anatomialle, sillä sen sivut olivat sitä pergamenttityyppiä, jossa käytettiin vasikannahkaa. Vaikkakin se oli ikivanha ja hankala materiaali, sen kestävyys paperiin verrattuna oli sitä luokkaa, että moni vanha teos kesti pidempään kuin sitä uudemmat.

Tohtorin talon ajateltiin olevan suojattu, mutta pääsimme sisään leikiten, kun teeskentelimme tuovamme uutta lääketieteellisten sanakirjojen kokoelmaa (jonka Lupin tosin oli hankkinut niin halvalla, että niiden arvo alitti niihin käytetyn paperin arvon!).

Lupin nosti *De Humanin* ensimmäistä osaa naamioituun laatikkoon, kun hän ykskaks käänsi sen ympäri käsissään ja tunnusteli sen painoa. Hän katsahti uteliaana seinällä olevaan ihmisruumista esittävään kuvaan, jossa iho oli vedetty sivuille ja venytetty kireälle, lehteili kirjan sitten auki ja tutkiskeli sen sivuja.

”Ei karvaakaan pois paikaltaan. Ei karvaakaan”, hän sanoi. ”Sama väri molemmin puolin.”

”Väärennöksiäkö?”

”Sivut ovat kehnosti naamioituja viittauksia Pecqueux’n persoonallisuuteen, sukujuuriin ja jopa hygieniaan, kirjoitettu siinä uskossa, että hän ei milloinkaan edes avaisi kirjoja... Itse tunnistin kirjan väärennökseksi sillä sekunnilla, kun otin sen käsiini.”

Hän tipautti mustetta yhdelle sivulle, ja mustetahra alkoi laajentua.

”Tämä tohtori ei erottaisi eläintä vihanneksesta. Saatanpa huomenna pirauttaa Pecqueux’lle ja järjestää yleisöluennan tästä kiehtovasta teoksesta...”

K: Mistä Lupin tiesi kirjan olevan väärennös sitä lukematta?

Bouillabaissen arvoituksellinen salaisuus

MARSEILLELAISPERHEILLE OMAT BOUILLABAISSE RESEPTIT eivät ole mikään leikin asia, joten se päivä, jona Passedat'n perheen patriarkka teki Arsène Lupinille itkuisen tunnustuksen, oli synkkääkin synkempi.

"Reseptimme on varastettu! Viety äitini makuuhuoneesta hänen hautajaistensa aikana!"

Lupin puristi huulensa yhteen. Ilman reseptiä "Le Petit Nice Passedat"-ravintola voisi hyvinkin joutua perikatoon.

"Ketä epäilet?" hän kysyi.

"Jotakuta toisista keittiömestareista! Juliette sanoo syöneensä sitä jossakin toisessa ravintolassa, mutta hän ei muista, minä iltana se oli. DuLonne kokkasi bouillabaissea maanantaina, Marceau tiistaina, Merle puolestaan keskiviikkona ja Descouteux'n vuoro oli torstaina."

"Mitä kalaa he käyttivät?" Lupin kysyi Juliettelta. "Punakurnusimppua ja merikrottia, tietenkin!"

"No, minä päivänä kalastajat sitten saivat niitä saaliikseen?"

Lupin lähti kalasatamaan puhuttamaan tarkkasilmäistä vanhusta.

"Punakurnusimppua ja merikrottia, niinkö se oli? Tuota... muistaakseni alkuviikosta he saivat muutamia merisiilejä..."

"Niin, ja sitten?"

"Ja yhtenä päivänä he saivat jonkin verran hyviä sinisimpukoita. Se oli sen päivän jälkeen kun he olivat saaneet louhikaloja..."

"Ja milloin he saivat louhikaloja?" Lupin kysyi oivaltaen, että totuus oli mutkien takana.

"Louhikaloja he nappasivat samana päivänä kuin saaliina oli pietarin-kalaa!"

"...mutta että punakurnusimppua..."

Vanhus veti henkoset vanhannäköisestä piipusta, jonka Lupin olisi toisenlaisissa olosuhteissa kernaasti kähveltänyt.

"Muistan syöneeni... herkullista vastapyydettyä hummeria.

Nappisaalis keskellä viikkoa."

Mestarivarkaan mysterit

Lähde Arsène Lupinin mukana 1900-luvun alun Pariisiin ja kokeile, pärjäätkö nokkeluudessa ovelalle mestarivarkalle. Arsène Lupin on sulavakäyttöinen ja karismaattinen herrasmiesvaras, mestarinaamioituja ja yksi tunnetuimpia rikoskirjallisuuden antisankareita. Älynsä, taitonsa ja itsevarmuutensa ansiosta Lupin vapauttaa rikkaat arvo-omaisuudestaan sellaisissakin tilanteissa, jotka olisivat monelle muulle varkaalle liian haastavia.

Kirjassa on 130 erilaista pulmaa, joiden parissa voi viettää aikaa yksin, ystäväporukalla tai vaikka koko perheen voimin. Piirroskuvitetussa kirjassa on mukana päättelyä vaativia pulmia, matemaattisia tehtäviä, arvoituksia ja sanoilla leikittelyä. Kirjan lopusta löytyvät vastaukset kaikkiin tehtäviin.

ISBN 978-952-403-378-7
kl 79.8
www.bazarkustannus.fi